

# Spis treści

|                                                                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Wstęp</b>                                                                                                 | 7   |
| <b>Rozdział 1. Ochrona środowiska jako globalne wyzwanie rozwojowe</b>                                       | 13  |
| 1.1. Środowisko naturalne jako bariera ludzkiej ekspansji                                                    | 13  |
| 1.2. Raport Klubu Rzymskiego <i>Granice wzrostu</i> jako globalne ostrzeżenie dla światowej gospodarki       | 20  |
| 1.3. Przekraczanie granic pojemności eksploatacyjnej środowiska                                              | 27  |
| 1.4. Wymóg działania w warunkach bezwzględnej ograniczoności zasobów                                         | 32  |
| 1.5. Scenariusze procesów rozwojowych wobec globalnych ograniczeń ekologicznych                              | 37  |
| <b>Rozdział 2. Globalizacja a ochrona środowiska</b>                                                         | 43  |
| 2.1. Gospodarka jako zbiór interesów                                                                         | 44  |
| 2.2. Osłabienie roli państwa w zakresie określania warunków brzegowych dla ochrony środowiska                | 45  |
| 2.3. Globalizacja jako proces intensyfikacji oddziaływania na środowisko                                     | 62  |
| 2.3.1. Oddziaływanie procesów globalnej konkurencji                                                          | 63  |
| 2.3.2. Ekspansja handlowa jako źródło wzrostu kosztów zewnętrznych                                           | 66  |
| 2.3.3. Upowszechnianie ekologiczne wzorców rozrzutnej konsumpcji                                             | 73  |
| 2.3.4. Dominująca rola korporacji transnarodowych                                                            | 78  |
| 2.3.5. Wzrost dochodów i nierówności podziału                                                                | 84  |
| 2.4. Niestabilność jako zagrożenie dla środowiska                                                            | 91  |
| 2.5. Sprzeczności między wymogami i skutkami globalnej konkurencji a zachowaniem środowiska naturalnego      | 100 |
| <b>Rozdział 3. Zrównoważony i trwały rozwój jako kierunkowskaz dla gospodarki światowej</b>                  | 113 |
| 3.1. Zrównoważony i trwały rozwój jako koncepcja przywracania naruszonej równowagi ekologicznej i rozwojowej | 113 |
| 3.2. Bariery niemożności wdrożenia idei zrównoważonego i trwałego rozwoju                                    | 121 |
| 3.2.1. Nierównowaga strukturalna                                                                             | 124 |

|                                                                                                                       |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 3.2.2. Nierównowaga handlowa i płatnicza .....                                                                        | 128        |
| 3.2.3. Dysproporcje w poziomie konsumpcji .....                                                                       | 130        |
| 3.2.4. Pogłębianie nierównowagi ekologicznej .....                                                                    | 138        |
| 3.3. Globalna koordynacja działań jako wyzwanie przyszłości .....                                                     | 144        |
| 3.4. Potrzeba wykształcenia społecznego ruchu odpowiedzialności za<br>środowisko .....                                | 150        |
| 3.5. Konieczność przeorientowania priorytetów rozwojowych .....                                                       | 154        |
| 3.6. Milenijne cele rozwoju jako wyraz odpowiedzialności za przyszłość<br>populacji ludzkiej .....                    | 160        |
| <b>Rozdział 4. Proces kreowania sił i wzmacniania interesów wspierających<br/>ochronę środowiska .....</b>            | <b>167</b> |
| 4.1. Integracja jako dźwignia wspierania interesów ochrony środowiska .....                                           | 168        |
| 4.2. Potrzeba wykorzystania mechanizmów rynkowych w działaniach na rzecz<br>ochrony środowiska .....                  | 172        |
| 4.3. Rozwiązywanie globalnych problemów społecznych jako warunek<br>zachowania niezbędnej substancji środowiska ..... | 181        |
| 4.4. Postęp techniczny jako szansa ochrony środowiska .....                                                           | 186        |
| 4.5. Konsekwencje wyzwań ekologicznych dla teorii ekonomii .....                                                      | 189        |
| 4.6. Scenariusz niepewnej przyszłości .....                                                                           | 193        |
| <b>Zakończenie .....</b>                                                                                              | <b>199</b> |
| <b>Aneks. Podstawowe zasoby i ich ograniczenia .....</b>                                                              | <b>207</b> |
| <b>Bibliografia .....</b>                                                                                             | <b>223</b> |